

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Aliev

Hidayat Heydərov Olimpiya
çempionu oldu!

50-ci medal!
Parisdə
Azərbaycan
himni...
**Əhsən! Əhsən! Əhsən,
Hidayət!**

Bax sah. 2

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövləti məstəqiliyi Azərbaycan xalqının milli sorufidir.

Qazet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

Yaşıl dünya naminə həmrəyliyə töhfə...

**İlham Əliyevin
sərəncamlarına
əsasən
Bakının
Nərimanov
rayonunda
yeni park
salınır**

Bax sah. 3

Mədəniyyət paytaxtımıza 6-ci köc...

Bax sah. 5

**TF1-in aranı
qatan "ara"si**

Şəffaflıq məqsədi ilə...

Nazirlər Kabinetin "Qeyri-hökumət təşkilətləri, habelə xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının filial və ya nümayəndəlikləri tərəfindən xarici maliyyə mənbələri hesabına xidmətlərin göstərilməsi və ya işlərin görülməsi haqqında müqavilələrin qeydiyyata alınması Qaydasi"nda dəyişiklik edib. Dəyişikliyə osasən, xarici maliyyə mənbələri hesabına xidmətlər göstərən QHT-lərin maliyyə hesabatlılığı və öhdəlikləri artırılıb. Belə ki, xarici maliyyə mənbələri hesabına faaliyyət göstərən QHT-lər inдиye qədər Maliyyə Nazirliyinə maliyyə hesabatları təqdim edirdilər, bundan sonra onlar Ədliyyə Nazirliyinə də illik maliyyə hesabatları və fəaliyyətlərinin yekunları bərədə arayışlar təqdim edəcəklər...

Bax sah. 3

**Ermənistanın sülh prosesinə
sadiqliyi sual altındadır**

**Qərbi Azərbaycan icması
bəyanat yaydı...**

Bax sah. 3

**Pensiya və müavinət
alanlar üçün əlverişli
platforma**

Ölkəmizdə aztəminatlı və sosial baxımdan həssas grupların sosial müdafiəsinə dəstək məqsədi ilə müxtəlif layihələr icra olunur ki, əsas məqsədi hömmən şəxslərə müxtəlif malların və xidmətlərin olmasına dərişməndən dərhal əlverişli və olçətan imkanlarla yaradılmışdır. "Sosial tərəfdəş" layihəsi de bu strateji mərəmət xidmət edən geniş platforma kimi minlərlə insan əhatə etməkdədir. Bu layihə çərçivəsində Dövlət Sosial Müdafiə...

**İstehlakçıların hüquqları
necə məhdudlaşdırılır?**

İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidməti istehlakçı hüquqlarının pozulmasının qarşısının alınmasına ilə bağlı kompleks tədbirləri davam etdirir. Dövlət Xidmetindən bildirilib ki, istehlakçıların hüquqlarını məhdudlaşdırın şərtlərin müqavilələrə daxil edilməsi, həmçinin satılmış malla rın dəyişdiriləsi və ya geri qaytarılması qaydalarının pozulmasının qarşısını almaq məqsədi ilə elektronika və məişət texnikası mallarının satışı sahəsində əsas bazar iştirakçıları olan sahibkarlıq subyektləri - "ABC Telecom" MMC...

Bax sah. 4

ABŞ qəzetində...

Azərbaycan her zaman dini tolerantlıq nümunəsi ilə seçilib. Təsadüfi deyil ki, ölkəmiz başqa sivilizasiyannın müxtəlif mədəniyyətlərinin qorunması üçün dirlər və mədəniyyətlər arasında dialogun yaranmasına daim mühüm töhfələr verib. Bu baxımdan Azərbaycan tolerantlıq və dözlümlük ənənələri zəngin olan, bir çox milliyyət və dini konfessiyalların dinc və yanaşı yaşamاسının unikal nümunəsidir.

Tarix boyu ölkəmizin ərazisində yaşayan çoxsaylı etnik və dini əqrəblər arasında möhkəm əlaqələrin formallaşmasında onların tale təmumiliyi amilidə böyük rol oynamışdır. Həmin etnik və dini əqrəblər olanların hər biri Azərbaycanda onlar üçün daim tehlükəsiz və rahat şəraitin...

Bax sah. 5

5-ci dialoq...

İkinci Qarabağ müharibəsi Cənubi Qafqazda yanmış, bütövlükdə regionda yeni münasibətlər sisteminin qurulmasına zəmin formalaşdırıldı. Artıq iki ildən artıqdır ki, davam edən Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması prosesi özlündən həm də bölgənin yeni münasibətlər sisteminin qurulmasını eks etdirməkdədir. Başqa sözə, Qarabağ münaqişəsinin tarixa qovuşması və torpaqlarımızın işğaldan azad olunması yeni mərhələdə bölgə dövlətləri arasında istər siyasi, istərsə də iqtisadi əlaqələrin yeni müstəvədə təqdim olunmasını zəruri edir.

Vurğulduğu kimi, Ermənistan ilə Azərbaycan arasında gedən dənişmələr prosesi özündə Cənubi Qafqazın gələcək...

Bax sah. 6

**Toplananların
yeri dəyişə
də...**

**Kesap qapısında
görüş baş tutacaq mı?**

Bax sah. 7

Yaşıl dünya naminə həmrəyliyə töhfə...

İlham Əliyevin sərəncamlarına əsasən Bakının Nərimanov rayonunda yeni park salınır

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Bakıda "Göçəlik" metrosu yanında yaradılan yeni parkda işlərin gedisi ilə tanış olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Şəhər İcra Həkimiyətinin başçısı Eldar Əzizov dövlətimizin başçısına parkda görünlər və həyata keçiriləcək işlər barədə məlumat verdi.

Paxtaxtimiz daha da müasirləşdirilməsi, şəhərin abadlaşdırılması istiqamətində görünlən işlər yaşıllıq zolaqlarının və parkların salınması ilə paralel şəkildə davam etdirilir. Belə istirahət məkanlarından daha biri Azərbaycan Prezidentinin 2023-cü il 18 avqust və 2024-cü il 13 yanvar tarixli sərəncamlarına əsasən Nərimanov rayonunda salınan yeni parkdır.

"Antena" park kimi tanınan bu ərazi əvvəllər baxımsız vəziyyətdə olub. İstirahət parkının yenidən qurulması və bərpası ilə əlaqədar bu orazidə yararsız vəziyyətdə olan

bəzi tikililər söküllüb. Söküntü işlərindən sonra parkın ərazisi daha da genişləndiriləb və 19 hektara çatdırılıb.

Qeyd olundu ki, parkın ərazisinə

dəki mövcud tarixi izibatı bina saxlanılır və həmin bina da bərpa işləri aparılacaq.

Yenidən qurulan parkda sakınların mənalı istirahəti və asudə vaxtlarının səmərəli təşkil üçün hər cür şərait yaradılacaq. Belə ki, burada müasir tələblər cavab verən iki restoran inşa olunur. Həmçinin burada 2 fəvvarə də quraşdırılacaq. Bu da istirahət məkanına əlavə gözəllik verəcək.

Müsər istirahət kompleksinin ərazisindən 13,8 hektarında yaşlılıq sahələri salınacaq. Burada işçilərdən istirahət sistemi yeni layihə əsasında ən müasir standartlara uyğun şəkildə qurulacaq. Parkda piyada və velosiped yolları

çəkiləcək, uşaq-əyləncə və idman meydancaları yaradılacaq.

Bildirildi ki, yenidən qurulan parkla yaxınlıqdakı "Dədo Qorqud" parkını əlaqələndirəcək tunelin de inşasına başlanılıb.

Dövlətimizin başçısına, eyni zamanda, Yaşlılaşdırma Təsərrüfatı Birliyinin Binə qəsəbəsi orasında yeni salınmış istixanə barədə də məlumat verildi. Qeyd olundu ki, istixanada 1 milyonadək gül yetişdiriləcək. Bu da ölkəmizə gül idkaliñin həmçini əhəmiyyətli dərcədən azaltmağa imkan verəcək.

Yenidən qurulan park, həmçinin Azərbaycan dövlətinin ekoloji tərəzliqin qorunması, yaşlılıqların artırılması, o cümlədən "Yaşlı dünya naminə həmrəylik illi" çərçivəsində görünlən işlərə dəha bir töhfə olacaq.

Şəffaflıq məqsədi ilə...

Xaricdən maliyyələşən QHT-lər qarşısında yeni öhdəlik

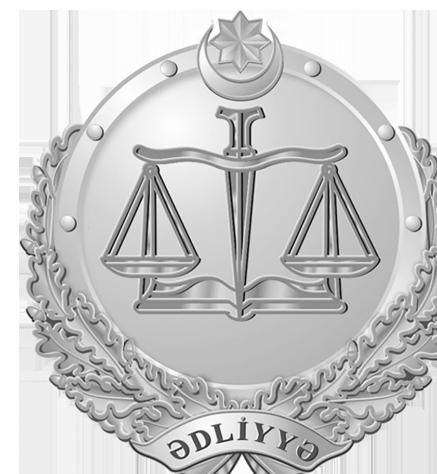

Onlar fəaliyyətləri barədə Ədliyyə Nazirliyinə də hesabat verəcək

Nazirlər Kabinetin "Qeyri-hökumət təşkilatları, habelə xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının filial və ya nümayəndəlikləri tərəfindən xarici maliyyə mənbələri hesabına xidmətlərin göstərilməsi və ya işlərin görülməsi haqqında müqavilələrin qeydiyyata alınması Qaydası"ndə dəyişikliklə edib. Dəyişikliyə əsasən, xarici maliyyə mənbələri hesabına xidmətlər göstərən QHT-lərin maliyyə hesabatlılığı və öhdəlikləri artırılıb. Belə ki, xarici maliyyə mənbələri hesabına fəaliyyət göstərən QHT-lər inдиyo qədər Mədəniyyət Nazirliyinə maliyyə hesabatları təqdim edirdilər, bundan sonra onlar Ədliyyə Nazirliyinə də illik maliyyə hesabatları və fəaliyyətlərinin yekunları barədə arayışlar təqdim edəcəklər.

Qeyd edək ki, əksər ölkələrdə xarici maliyyə mənbələri ictimai təşkilatların fəaliyyətinə nozərat atəltəri son illərdə gücləndirilir. Həmin qanunlar, eyni zamanda əsas etibarilə QHT adı ilə xarici agent işləni həyata keçirən fiziki və hüquqi şəxslərin fəaliyyətinə məhdudiyyətlər qoyur.

Qeyd edək ki, bu cür qanunlar Avropa və ABŞ-da neçə illərdir ki, qüvvədərdir. ABŞ-də xaricdən maliyyələşən ictimai təşkilatların fəaliyyəti Xarici Agentlərin Qeydiyyatlı Aktı (FARA) ilə tənzimlənir. Qanun Ədliyyə Departamenti təqdimatdan qeydiyyatdan keçməyi və hər il hesabat verməyi tələb edir. Böyük Britaniyada qüvvədə olan Milli Tehlükəsizlik Aktı də eyni me-

nəzəretin artırılmasına xidmət edir. Eyni zamanda, həmin QHT-lərdən olavə hesabatlar vermələri tələb olunur, plandankonar yoxlamalara cəlb etməməklə öz demokratik niyyət və məramını ifadə edir, onlara yerli ictimai təşkilatlarla eyni prizmadan yanaşır, ayrı-seçkilik etmir, ancaq bu cür QHT-lərin qanunu müəyyən edilmiş tələblərənən kənara çıxmamasına, hesabatlılığına, əsasnamələrinə fəaliyyət istiqamətlərindən kənara çıxmamasına xüsusi nəzarət edir. Eyni zamanda, müvafiq qanunlarda təsbit edilmiş hallara yol verilməsinə, dövlətin milli maraq və mənəfətindən qarşı zidd fəaliyyətin göstərilməsinə imkan vermir. Bu, bütün dövlətlərdə ictimai təşkilatların fəaliyyəti ilə bağlı qüvvədə olan qanunlara, beynəlxalq prinsiplərə əsaslanan hüquqi mexanizmlərdir.

Ötən illərdən praktikasından də bəlli ki, dövlətimizin mənəfətindən qarşı yonelmiş fəaliyyətlər məşğul olan, anti-Azərbaycan təşviqatçılarından istifadə edilir. Rusiya, Mərkəzi Asiya ölkələri, Gürcüstan və digər regionlarda təşkilatlarında "Xarici mənəyandolus" qanuna edilmiş dəyişikliklərə əsasən, qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətindən əsaslı təsbit edilir. Ukreynada 2014-cü ildə müvafiq qanuna "xarici təsirlər bağlı" düzəlişlər qəbul edildikdən sonra "xarici agent" funksiyalarını yerinə yetirən ictimai birlik anlayışı bu dövlətin qanunveriliyinə daxil edilib. Rusiya, Mərkəzi Asiya ölkələri, Gürcüstan və digər regionlarda təşkilatlarında "Xarici mənəyandolus" qanuna edilmiş dəyişikliklərə əsasən, qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətindən əsaslı təsbit edilir. Ukreynada 2014-cü ildə müvafiq qanuna "xarici təsirlər bağlı" düzəlişlər qəbul edildikdən sonra "xarici agent" funksiyalarını yerinə yetirən ictimai birlik anlayışı bu dövlətin qanunveriliyinə daxil edilib. Rusiya, Mərkəzi Asiya ölkələri, Gürcüstan və digər regionlarda təşkilatlarında "Xarici mənəyandolus" qanuna edilmiş dəyişikliklərə əsasən, qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətindən əsaslı təsbit edilir. Ukreynada 2014-cü ildə müvafiq qanuna "xarici təsirlər bağlı" düzəlişlər qəbul edildikdən sonra "xarici agent" funksiyalarını yerinə yetirən ictimai birlik anlayışı bu dövlətin qanunveriliyinə daxil edilib. Rusiya, Mərkəzi Asiya ölkələri, Gürcüstan və digər regionlarda təşkilatlarında "Xarici mənəyandolus" qanuna edilmiş dəyişikliklərə əsasən, qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətindən əsaslı təsbit edilir. Ukreynada 2014-cü ildə müvafiq qanuna "xarici təsirlər bağlı" düzəlişlər qəbul edildikdən sonra "xarici agent" funksiyalarını yerinə yetirən ictimai birlik anlayışı bu dövlətin qanunveriliyinə daxil edilib. Rusiya, Mərkəzi Asiya ölkələri, Gürcüstan və digər regionlarda təşkilatlarında "Xarici mənəyandolus" qanuna edilmiş dəyişikliklərə əsasən, qeyri-hökumət təşkilatlarının fəaliyyətindən əsaslı təsbit edilir. Ukreynada 2014-cü ildə müvafiq qanuna "xarici təsirlər bağlı" düzəlişlər qəbul edildikdən sonra "xarici agent" funksiyalarını yerinə yetirən ictimai birlik anlayışı bu dövlətin qanunveriliyinə daxil edilib. Rusiya, Mərkəzi Asiya ölkələri, Gürcüstan və digər regionlarda təşkilatlarında "Xarici mənəyandolus" qanuna edilmiş

Ermənistanın sülh prosesinə sadıqliyi sual altındadır

Qərbi Azərbaycan İcması bəyanat yaydı...

Qərbi Azərbaycan İcması Ermənistən xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın yenidən Azərbaycan-Ermənistan normallaşdırma prosesini təhrif edən açıqlamalarına dair bəyanat yayıb.

Bəyanat təqdim edir: "Ermənistən xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan yenidən Azərbaycan-Ermənistan normallaşdırma prosesini təhrif edən açıqlamalar verib. Əvvələ 30 il ərzində həmin Almatı Bəyannaməsinə açıq-əşkar hörmətsizlik nümayis etdirən, başqa bir ölkənin ərazi bütövliyünü pozan, sorhədlərin delimitasiyasına və demarkasiyasına imkan verməyən mözh Ermənistan olub.

Sorhəd insidentləri və silahlı təşkilatlarla nezərat mexanizminə necə "riyət" edəcəyi heç kimde şübhə doğurmur. Bundan başqa, Ermənistən konstitusiyasında və qanunvericiliyində Azərbaycana ərazi iddialarının qaldığı müddədə bu ölkənin sülh prosesinə sadıqliy sualı altındadır.

Qərbi Azərbaycan İcması hesab edir ki, Ermənistən Qarabağ erənələrinin guya zorla köçürülməsi barədə böhtəni açıqlamalar vermek, qondarma qurumun "təsisatları"nın anti-Azərbaycan fealiyyətinə göz yummaq, militarizasiya siyaseti yürütmək, sorhəddə gərginliq yaratmaq əvəzində, Azərbaycanla sülh istəyində seməni olmalı və bu xüsusda, Qərbi azərbaycanlıların öz dədə-baba yurdularına qayıdışına şərait yaratmalıdır".

məkdir ki, həkumət xarici dövlətlərin qeyri-hökumət təşkilatlarının filial və ya nümayəndəlikləri tərəfindən xarici maliyyə mənbələri hesabına xidmətlərin və işlərin görülməsi zamanı qeyri-şəffaf vəsaitlərin hərəkətinin qarşısının alınması istiqamətində də sərt nezərəti həyata keçirəcək. İstisna deyil ki, bir sıra dövlətlərin təşkilatlarının cinayət yolu ilə əldə etdiyi "çirkli pullar"ın təyinat ünvanlarından biri kimi siyasi sifarişlərə colb olunan QHT-lər də mövcuddur. Onların hesabına müxtəlif konar ünvanlarında təsdiq edən həmin vəsaitlərin mənşəyi də əslinde "çirkli pullara" gedib çıxır ki, bu da dünən yəkənən ölkələrdən son illərdə genişləndirilən global mübarizə planının ən əsas istiqamətlərindən biridir. Bu baxımdan NKK-nın mövcud hüquqi qararı beynəlxalq hüququn aktuallaşan əsas prinsiplərinə söylenir.

Səssiz fiquraların qurbanı televiziyyamız...

Günümüzün on çok eşitdiyi-
miz ifadelerindən biridir, yəqin
ki: "Azərbaycan televiziyalarına
baxıram". Heç sevmədiyim və
qürur duymadığım bu ifadənin mən
da dəfələrlə işlətmək məcburiy-
yotında qalmışam. Dərin təəssüf
hissi ilə...

Bəs nədir səbəb? Niyə vaxtilə
bircə televiziya kanalı olduğu za-
manlarda orada yayılmış veri-
şiləri, müsiqi proqramlarını, film-
ləri həsrətə gözəleyen azərbay-
canlı tamaşaçı bu gün kanal bollu-
ğunda, informasiya məkanının
çoxluluğundan izləməyə bircə nor-
mal proqram tapmır? Gözləntilər-
ni deyib, yoxsa kəmiyyət art-
dicaq keyfiyyətmə azalıb?

Əlbətə, bu sualların hər biri
ayrınlıqda geniş, izahlı cavab tələb
edir. Amma bütün hallarda notičə
dəyismir: televiziya kanalları bu
gün böyük bir xaosu xatırladır.
Daha doğrusu, son 10-15 ilde bu
sahənin soviyyəti kosmik sürətlə
aşağı düşüb... İçində hər şey var,
həc nə yox... Hər şey dediyim də
həc bir mənə yüklü, maarifləndirici
yönü, düşündürüclüfüy olmayan,
sədəcə müeyyen bir kütleyə he-
sablanmış bayağı, orta soviyyədən
də aşağı proqramlardır ki, onlar da
televiziyanın bütün mahiyətinə,
məqsəd və məramına yönəlmış
təhdirdər sədəcə.

Deyəsan, televiziya rəhbərləri
ele bili ki, ölkəde yalnız şou-biz-
nes əhlı yaşayır. O şou-biznes əhlı
ki, ne danişmağa nitq var, ne də
oxumaya səsi. Allah üçün bəzilə-
rinin göstərməyə yaxşı fiqurası
var ki, onun üçün də her tərəf-
əzünlə bir klinikə açıb, populyarlıq
eşqində düşənlərin hesabına dola-
nan plastik cerrahlara özləri boyda
"təşəkkür düşüb". Yaxşı, bəs bir
fiqura bəy boyda telejurnalistican-
ı, derin köklərə malik Azərbay-
can müsiqi sənətinə fədə etməyə
dəyirmi? Yalnız, gerçəkmi, öz-
lərinin müdafiə qalxanına cəvirdik-
ləri reytinglər göstərir ki, dəyər.
Doğrudan bu gün televanalara
reytingi ancaq səssiz fiquralar gö-
stərir.

Yox, bizim sosial-ictimai veri-
şilərimiz də var axı... "Kas ki, ol-
mayaydı"- dediyiniz eşidir ki mi-
yəm... Hə, neynək, Allah, yox e, rəhberlik verənən onlar da vari-
mızdır. Bəs o proqramların soviyyə-
yosu necədir? Əminəm ki, soviyyə
söyü ilə ilk dəfə bəcüməldə qar-
şılıqlılar. Xoخدur, heç o proqram-
lар да soviyyəsi yoxdur. Çünkü
soherələndə mikrofon bəlli yerlə-
rinin burcudan "səssiz fiquralar"
axşam da sosial-ictimai verilişlər-
de eksperto "çəvrilirlər". Səsi ol-
mayan, yeddi notun birini tanıma-
yanlar müsiqi eksperti olur, bəs
dəfə ailesi dağlıb adı onun bunun
əri ilə hananalar aile deyərlər-
den məsləhətlər verir, öz doğma
uşaq torbiyosundan danışır, iki
cüməli yan-yanı düzə bilmeyen-
ler, Nizami Gonçavini, Nəriman
Nərimanov metro stansiyası kimi
tətiyanlar, efridə, kamerası qarşı-
sında, ictimai yerdə özünü apar-
a bilmeleyənərlər özlerin şair deyib
ədəbiyyatımızı ləkəleyirlər. Ən
pisi isə hər kəs dolloklı qara ca-
maatın üstündə öyrənməyə çalışır.
Boğazın yığulan dərdini sinəsinə
sixib son ümidi də gözlərindən
arasıq o proqramlara kömək arxa-
siyə gələnlər qalır bu "başbılən"
eskpertlərin əlinə naçar, olur lağ-
obyekti. Əslində, kim və no ol-
duqlarını çox gözəl başa düşən, öz
içində natamamlıq kompleksi ya-
şayan, heç bir savadə, biliyə malik

Sahana MÜŞFIQ

Kesap qapısında görüş baş tutacaqmı? Türkiyə ilə Suriya arasında yeni dialoq... Münasibətlər qaydasına düşə bilər

Yaxın Orta Şərqi yenidən diqqət mərkəzindədir. Son illərdə ard-arda baş verən mühabibələr, və-
təndaş qarşılardaları, dövlətlərin daxilində silahlı
müxəlifətin baş qaldırılması və bu kimi məsələlər
Yaxın Orta Şərqi məsələsini demək olar ki, gün-
dəmdən düşməsinə maneə yaradır - xüsusi, xari-
cı təsirlərin geniş yayıldığı və böyük güclərin bə-
zən "siyasi təcrübə laboratoriyası" kimi istifadə et-
diyi bu tarixi bölgədə baş verənlər yaxın-uzaq coğ-
rafiyaların da iqtisadi-siyasi həyatına bu və ya di-
gər formada təsir göstərir. Təbii ki, baş verənlər
ilk növbədə bu dövlətlərlə həmsərhəd ölkələr
üçün narahathqlar yaradır və məsələlərə yanaş-
mada da bu fakt özünü göstərir. Təsadüfi deyil ki,
dünyanın və bölgənin aparıcı siyasi aktoru sayılan
Türkiyə bölgədə terrorla mübarizə, sülhün və
əmin-amanlığın bərpası üçün əlindən gələni əsir-
gəmir. Paralel olaraq Yaxın Şərqdə sülhün və təh-
lükəsizliyin təminini üçün uzun illərdir fərqli for-
matlarda iş aparılır. Son dövrlərdə regionun təhlü-
kəsizlik seqmentinin daha da irəliləməsinə, terro-
rizmə qarşı qəti mübarizənin mühüm yeniliklərə

yol açacağına böyük ümidi formalaşır. Xüsusi, Türkiyənin məsələlərə münasibətdə aktivliyi onu deməyə əsas verir ki, Yaxın Orta Şərqi regionu özünün sabit və inkişaf dövrünə qədəm qoymaq üzrədir. Bunun üçün isə ilkin şərt terrorun aradan qaldırılması, silahlı qarşılardaların yekunlaşdırılmasıdır.

Yaxın Orta Şərqi üçün yeni perspektiv...

Vurğulandığı kimi, yeni
dövrün süh çağırışları region
ölkələri ilə yanaşı, həm də
regiona yaxın ölkələrin də
böyük maraq dairəsindədir -
həm də bu monada Türkiyə-
nin Yaxın Şərqi sülh və
təhlükəsizlik sərafində
inkişafını destəkləməsi bu
region üçün gələcəyə böyük
ümidi formalasdır. Türkiyə
yeni təhlükəsizlik arxitek-
turasının məsəkən və davamlı
olması üçün soy gəstor, tərəzə
və təhlükəsizliklərə yaxşılaş-
ması üçün effektiv məoranın
yaradılması üçün danışqların
yenidən bərpasına ehtiyac
duyulur.

Gərginliyin tarixi

Yeddi edək ki, vaxtilə iki
ölkə arasında aktiv siyasi
münasibətlər mövcud olub.
Suriyanın Ankara da səfirliyi,
İstanbul və Qaziantep şəhərlərində
konsulluğu, Türkiyənin isə Dəməşq şəhərində
səfirliyi, Haleb şəhərində
isə konsulluğu fealiyyət göstərib.
Lakin Suriyada vətəndaş
mühərabəsinin başlanğıcından
sonra Türkiyə Suriyada
geri çağırıb, ölkədəki diplomatik
faaliyyətləri toxıra salmışdır. 30
may 2012-ci il tərəfində
Türkiyə hökuməti suriyalı
diplomatları ölkədən qovmuşdur.

911 kilometr uzunluğunda
quru sərhədinə malik olan
bu iki ölkə arasındaki
münasibətlər əməkdaşlığı
də də telekanallar öz bildiklərini
eder. Televiziyanı idarə edənlər
də burlara göz yumur və ya buna
şərait yaradır. Beləliklə, ol əli yu-
yur, ol də üzü!

Bəli, nə qədər ki, ictimai qı-
naq olmayısaq, comiyət öz haq-
qını teləb etməyə bəllə maraq
göstərməyəcək avval özümüz, sonra
balalımızın, sonra nəvələri-
miz... hələ neçə nəsillərlə ekşirli-
miz homin o "səssiz fiqurala",
insanları alçaldan yanlış xeyir-
xahlara, reyting xatirinə qurulan
oyunlara, "timsah göz yaşlarına"
məruz qalacaqlar.

Hər iki tərəf maraqlıdır...

Qeyd edək ki, Türkiyə-Suriya
münasibətlərində yeni mərhəlon
başlanması etmələr gündəmə
gəlib. Rəcəb Tayyib Erdoğan və
Boşor Əsəd arasında görüş ilə
bağlı anonsların sosləndirilməsi
bunu deməyə əsas verir. Türkiyə
Prezidenti bu günlərdə bildirib ki,
Boşor Əsəd Türkiyə ilə münasibətlər
yaxşılaşdırılmasında istiqamətində
addim atarsa, ona eyni
yanaşmamı göstərəcəklər: "Çünki
düñənə qədər biz Suriya ilə düşmən
şərtə çevrilir - neçə ki, Suriya
ilə Türkiyə arasındakı
münasibətlərin normallaş-
ması üçün effektiv məoranın
yaradılması üçün danışqların
yenidən bərpasına ehtiyac
duyulur.

Xatrada qədər ki, bir müdəddən
oncə də hər iki dövlət siyasi
danışqların aktuallaşdırılmasında
maraqlı olduqlarını bildirmişdilər. Belə
ki, Suriya prezidenti Boşor Əsəd
iyunun 26-də Rusiya prezidentinin
Suriya nizamlanması üzrə xüsusi
nümayəndəsi Aleksandr Lav-
rentyevi qəbul edərkən demədi ki,
Dəməşq Türkiyə ilə münasibətlər
yaxşılaşdırılmasında birindən
seçicilərlə səhbət zamanı bildir-
mişdi ki, Suriya Türkiyə ilə mü-
nasibətlərin normallaşdırılmasına
yönelmiş bütün təşəbbüsələr açıq-
dır. İyunun 28-də isə Türkiyə
Prezidenti Rəcəb Tayyib Erdoğan
Dəməşqə 2012-ci ildə kəsil-

Artıq gərginliklərin arxada
qaldığı və sülhün vacib olduğunu
əmin yetişməsi həm də siyasi
dialogların gündəmə gəlməsi
ilə seçilir - düzəldir, ötən dövr
də zəmanət-zəmanət tipli dia-
loq çağırışları olsa da, indiye
qədər heç biri reallaşmayıb.
Hətta Türkiyə mediası danışqların
sentyabrda Rusiya paytaxtında
reallaşması etməli ilə
2012-ci ilin oktyabrında Suriyadan
Türkiyənə top mərmisi atılma-
sından sonra Türkiyə tərəfi
Suriya ile sorğudan boyuncaya
MIM-104 Patriot havaya hücumdan
müdafia sistemlərinə yerləşdirilmişdir.
2013-cü ilin sentyabr ayında isə Suriya
Silahlı Qüvvələrinə məxsus F-4
döyü təyyarəsinin Suriya tərəfindən
vurulmasından sonra
Türkiyə hökuməti NATO-ya
təcili toplantı çağırışı et-
mişdi. 2012-ci ilin oktyabrında
Suriyadan Türkiyə ərazi-
səsi top mərmisi atılmışdır.
Bəli, təcili toplantıda
Suriya tərəfi keçidiyinə görə
türk qırıcıları tərəfindən
vurulmuşdur. Qeyd edək ki, hər
iki ölkə Aralıq dənizi üçün
Birlik təşkilatının tamhüquq-
lu üzvüdür. Həmçinin Suriya
yanın 14 avqust 2012-ci il
tarixində İsləm Əməkdaşlıq
Təşkilatının üzvlüyüün
ləğə olmasına qədər hər
iki ölkə bu təşkilatın üzvü

dirilməsi və dialogun formalasdır-
ılması, iqtisadi münasibətlərin
sirf dövlət maraqları soviyyəsin-
də inkişaf etdirilməsi kimi mü-
hüm amillər yer alır. Beləliklə,
yeni siyasi gündən yeni siyasi
münasibətlər sisteminin forma-
laşmasını zerüri edir.

2022-ci ildə əsası qoyulan “4-lü masa”...

Paralel olaraq 2022-ci ilin de-
kabriində etibarən aparılan Rusiya,
İran, Suriya və Türkiyə arası
sindəki danışqların masasın forma-
laşdırılması bu dialogun müsbət
noticələnməsi ümidi yaradır.
Bu tövəslərdə əsas rol alan Tür-
kiyənin soyi neticəsində terrorla
münasibətlər sahəsində omakdaş-
lıq, suriyalı qaçqınların geri qa-
yımı ilə bağlı mexanizmın ha-
zırlanması, siyasi prosesin davam
etdirilməsi və Suriyanın ərazi
bütövlüyüün qorunması kimi
məsələlər müzakirə predmetinə
çevrilir.

